

Sygn. akt I ACa 1227/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj
Sędziowie:	SSA Jerzy Bess SSO del. Rafał Adamczyk (spr.)
Protokolant:	sekretarz sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. P.

przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu dla Krakowa – Podgórze w Krakowie

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 1 lipca 2013 r. sygn. akt I C 2178/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda M. P. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**

3. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie radcy prawnemu P. P. z Kancelarii Radcy Prawnego w (...) kwotę 6 642 zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote) w tym 1 242 zł w tym podatku od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

I ACa 1227/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 grudnia 2013 r.

Powód M. P. domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Krakowa – Podgórze w Krakowie odszkodowania w kwocie 5.000.000 zł z odsetkami w wysokości 21% w skali dnia od 1 stycznia 2010 r., włącznie z

dniem zapłaty. W uzasadnieniu żądania podał, że strona pozwana nie dostarcza akt do czytelnicy od 2009 r. W dniu 3 grudnia 2012 r. nie dostarczyła akt III RC 572/12/P oraz III RC 816/10/P, a wniosek o nie został złożony w dniu 29 listopada 2012 r. Powód oświadczył, iż w wypadku gdy sprawa nie zostanie rozwiązana po upływie 30 dni, podnosi on kwotę główną o 100% i odsetki o 100% w skali dnia.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa. Zarzuciła, że nie zostały wykazane przez powoda żadne przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa. Co do akt III RC 572/12/P, to w dniu 3 grudnia 2012 r. akta udzielono do czytelnicy, jednak M. P. nie pojawił się w ustalonym i wnioskowanym przez niego terminie.

Wyrokiem z dnia 1 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo, zasądził od powoda M. P. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7200 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania i przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie radcy prawnemu P. P. kwotę 8856 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 3 grudnia 2012 r. akta sprawy III RC 572/12 zostały udzielone do czytelnicy akt, natomiast brak jest w książce rejestracyjnej adnotacji o zapoznaniu się z aktami przez M. P.. Odnosząc się do twierdzeń pozwu, Sąd pierwszej instancji wskazał, iż powód domagał się zasądzenia odszkodowania. Roszczenie odszkodowawcze może przysługiwać z tytułu naruszenia przez sprawcę szkody obowiązków wynikających z uprzednio istniejącego stosunku zobowiązaniowego (tzw. odpowiedzialność kontraktowa) albo z naruszenia powszechnie obowiązujących przepisów prawa bez związku z jakimkolwiek wcześniej istniejącym stosunkiem zobowiązaniowym (tzw. odpowiedzialność deliktowa). M. P. upatrywał podstaw odpowiedzialności strony pozwanej w tym, że nie dostarczyła na wnioskowany przez powoda termin akt spraw sądowych do czytelnicy, zatem nie powołał się na istnienie uprzednio istniejącego stosunku zobowiązaniowego pomiędzy nim a stroną pozwaną, co wyklucza, zdaniem Sądu Okręgowego, ocenę niniejszej sprawy przez pryzmat uregulowań dotyczących odpowiedzialności kontraktowej (art. 471 i nast. k.c.), lecz nakazuje dokonanie tej oceny w kontekście przepisów regulujących odpowiedzialność deliktową. Sąd pierwszej instancji argumentował, iż istnienie odpowiedzialności odszkodowawczej z tytułu czynu niedozwolonego uzależnione jest od przesłanek w postaci: zdarzenia, z którym ustawa wiąże odpowiedzialność odszkodowawczą określonej osoby, powstania szkody oraz normalnego związku przyczynowego pomiędzy tym zdarzeniem a szkodą, natomiast ciężar wykazania wymienionych okoliczności spoczywa - zgodnie z art. 6 k.c. - na powodzie. Ponieważ wskazane w pozwie zachowanie, za które strona pozwana ma ponosić odpowiedzialność było podejmowane w związku z wykonywaniem władzy publicznej przez Sąd Rejonowy dla Krakowa – Podgórze w Krakowie, oceny tego zachowania Sąd Okręgowy dokonywał zgodnie z art. 417 § 1 k.c., w myśl którego za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Zdaniem tego Sądu, powód nie wykazał jednak żadnej z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej. Strona pozwana zaprzeczyła okolicznościom mogącym świadczyć o istnieniu tych przesłanek, a M. P. nie przedstawił dowodów, że rzeczywiście, pomimo jego wniosku, wskazanych w pozwie akt sądowych nie udzielono do czytelnicy - przeciwnie, z dokumentu złożonego przez stronę pozwaną wynika, że akta III RC 572/12/P zostały na dzień 3 grudnia 2012 r. udzielone, ale to powód nie zgłosił się w celu zapoznania się z nimi. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, iż powód nie wykazał przesłanki odpowiedzialności strony pozwanej w postaci obiektywnie niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej przez funkcjonariuszy Skarbu Państwa sprawujących swoje funkcje w Sądzie Rejonowym dla Krakowa – Podgórze w Krakowie, ale też nie udowodnił, a nawet nie powołał żadnych okoliczności mogących wskazywać na to, że poniósł szkodę w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., tj. iż poniósł jakiegokolwiek straty lub nie osiągnął korzyści, które mógł osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono. Ponadto, zdaniem Sądu pierwszej instancji, M. P. nie powołał ani nie wykazał okoliczności mogących wskazywać na istnienie normalnego związku przyczynowego w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. pomiędzy zarzuconymi w pozwie zachowaniami strony pozwanej a poniesionymi przez powoda szkodami. Wobec powyższego Sąd Okręgowy oddalił powództwo, zasądził od przegrywającego proces powoda na rzecz strony pozwanej koszty procesu obejmujące wynagrodzenie

pełnomocnika strony pozwanej w kwocie 7200 zł oraz orzekł o wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla M. P..

Powyższy wyrok zaskarżył w całości powód. Zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego materiału dowodowego, naruszenie przepisu art. 217 § 1 k.p.c. przez niepowołanie wnioskowanych przez powoda dowodów z akt w innych postępowaniach sądowych, w których stroną był M. P. oraz naruszenie art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Skarżący domagał się zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji i zasądzenia na rzecz powoda kwoty 5.000.000 zł z żądanymi odsetkami, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego, a także zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

W uzasadnieniu apelacji powód wskazał, że podał wysokość i podstawę swoich żądań oraz twierdził, że sądy wielokrotnie i celowo nie dostarczyły mu wskazanych akt spraw na umówiony dzień. Przeprowadzenie przez Sąd Okręgowy dowodu z akt sprawy III RC 816/10/P pozwoliłoby na rzeczywiste sprawdzenie zakresu i rodzaju naruszeń praw powoda, o jakich wspominał w pozwie i dalszych pismach oraz prawidłową ich weryfikację co do rodzaju i zakresu. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej przyznaje prawo do sądu nawet w przypadku braku interesu prawnego. Naruszeniem prawa do sądu jest zamknięcie drogi sądowej i uniemożliwienie przedstawienia własnych argumentów dla obrony swoich praw i interesów. Ponadto art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej gwarantuje każdemu prawo do rozpoznania jego sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Powód zarzucił, że prawo to zostało naruszone przez sąd pierwszej instancji, bowiem pozew został złożony w dniu 3 grudnia 2012 r. a wyrok został wydany przez Sąd Okręgowy dopiero w dniu 1 lipca 2013 r.

Pozwany Skarb Państwa – Sąd Rejonowy dla Krakowa Podgórze w Krakowie domagał się oddalenia apelacji i zasądzenia kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, wyrażając oceny, które nie pozostają w sprzeczności z regułami logicznego myślenia, właściwego kojarzenia faktów czy z zasadami doświadczenia życiowego. Dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena dowodów nie nasuwa zastrzeżeń i nie wykracza poza uprawnienia wynikające z przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Ustalenia Sądu Okręgowego nie budzą przy tym wątpliwości co do ich zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy i dlatego Sąd Apelacyjny akceptuje je i przyjmuje za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Sąd pierwszej instancji na podstawie odpisu księgi rejestracyjnej z czytelni akt w Sądzie Rejonowym dla Krakowa – Podgórze w Krakowie (k. 23) trafnie ustalił, że w dniu 3 grudnia 2012 r. akta sprawy III RC 572/12/P zostały udzielone do czytelni akt, natomiast brak jest w książce rejestracyjnej adnotacji o zapoznaniu się z aktami przez M. P.. Powód nie udowodnił, by w dniu 29 listopada 2012 r. złożył wniosek o dostarczenie do czytelni akt sprawy III RC 816/10/P. Dla stwierdzenia tej okoliczności nie był przydatny „dowód z akt” tej sprawy, gdyż M. P. nie sprecyzował, jakie dokumenty znajdujące się w aktach miałyby być przedmiotem dowodu. Chybiony jest zatem zarzut naruszenia przepisu art. 217 § 1 k.p.c. Dopiero do apelacji powód dołączył wnioski: z dnia 29 listopada 2012 r. o udzielenie do czytelni akt III RC 572/12/P (k. 48) i z dnia 4 grudnia 2012 r., a więc z daty późniejszej niż podana w uzasadnieniu pozwu, o udzielenie do czytelni – między innymi - akt III RC 816/10/P (wniosek był złożony do akt III RC 174/12/P, a nie do akt III RC 816/10/P - k. 49). Profesjonalny pełnomocnik skarżącego nie wyartykułował w apelacji wniosku o przeprowadzenie dowodu z tych dokumentów. Wniosek ten byłby zresztą spóźniony w świetle art. 381 k.p.c., bowiem M. P. mógł powołać wymienione dowody przed sądem pierwszej instancji, a ponadto nie miałyby one wpływu na prawidłowość jurystycznej oceny roszczenia powoda dokonanej przez Sąd Okręgowy. Sąd ten słusznie przywołał przepis art. 417 § 1 k.c. jako podstawę ewentualnej odpowiedzialności Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Krakowa – Podgórze w Krakowie i zasadnie stwierdził, iż powód nie wykazał przesłanki odpowiedzialności strony pozwanej w postaci obiektywnie

niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej przez funkcjonariuszy Skarbu Państwa sprawujących swoje funkcje w Sądzie Rejonowym dla Krakowa – Podgórze w Krakowie, ale też nie udowodnił, a nawet nie powołał żadnych okoliczności mogących wskazywać na to, że poniósł jakąkolwiek szkodę oraz aby pomiędzy zarzucenymi w pozwie zachowaniami strony pozwanej a poniesioną przez powoda szkodą istniał normalny związek przyczynowy. Zgodnie z art. 361 k.c., zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła (§ 1); w powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (§ 2). W świetle przytoczonej regulacji, związek przyczynowy pełni więc podwójną funkcję: warunkuje powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej (art. 361 § 1 k.c.) oraz określa jej granice (art. 361 § 2 k.c.) – tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 14 stycznia 2005 r., III CK 193/04, OSP 2006/7-8/89. Pojęcie szkody nie jest ustawowo zdefiniowane. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że szkodą jest wszelki uszczerbek dotyczący osobę bez prawnego uzasadnienia, wyrażający się w różnicy pomiędzy stanem majątku poszkodowanego, jaki istniał i mógłby w normalnej kolei rzeczy istnieć czy się wytworzyć, a stanem, jaki powstał skutkiem zdarzenia wywołującego szkodę. Szkoda może przejawiać się w dwóch postaciach: tzw. szkody rzeczywistej, jak i utraconych korzyści (art. 361 § 2 k.c.). Normalny związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. zachodzi wówczas, gdy w danym układzie stosunków i warunków oraz w zwyczajnym biegu rzeczy, bez szczególnego zbiegu okoliczności, szkoda jest typowym następstwem tego rodzaju zdarzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2001 r., IV CKN 382/00, LEX nr 52543, wyrok Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2001 r., IV CKN 119/01, LEX nr 52751 i wyrok Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2004 r., III CK 495/02, LEX nr 164003). Skoro M. P. nie udowodnił bezprawności zachowania strony pozwanej, wystąpienia szkody i jej wysokości, a także związku przyczynowego między zachowaniem (działaniem lub zaniechaniem) funkcjonariuszy Skarbu Państwa sprawujących swoje funkcje w Sądzie Rejonowym dla Krakowa – Podgórze w Krakowie a szkodą, to prawidłowe jest oddalenie powództwa przez Sąd Okręgowy. Słusznie też Sąd pierwszej instancji zauważył, iż M. P. nie powoływał żadnych okoliczności dotyczących poniesienia jakiegokolwiek szkody, nie mówiąc o ich udowodnieniu. Dla oddalenia powództwa było wystarczające niewykazanie choćby jednej z wyżej wymienionych przesłanek, warunkujących odpowiedzialność odszkodowawczą strony pozwanej.

Jako nieadekwatny należy ocenić zarzut naruszenia art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi, iż każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Sąd Okręgowy zastosował dla oceny zgłoszonego żądania właściwe przepisy prawa materialnego. Brak jest podstaw do powzięcia wątpliwości co do konstytucyjności tych norm materialnoprawnych. Tym samym bezprzedmiotowe jest odwoływanie się w apelacji do norm zawartych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, skoro – co najwyżej – niepożądany przez skarżącego efekt w zakresie rozstrzygnięcia mógłby być związany z naruszeniem przepisów prawa materialnego bądź naruszenia przepisów regulujących sposób procedowania sądu. Apelujący nie twierdzi zresztą, by Sąd pierwszej instancji dokonał niewłaściwej wykładni przepisów, przez co doszło do naruszenia zasad o charakterze konstytucyjnym. M. P. nie został pozbawiony prawa do sądu, bowiem żądanie powoda zostało rozpoznane przez sąd. Wymaga podkreślenia, że powód zgłosił przed Sądem Okręgowym roszczenie odszkodowawcze związane z niedostarczeniem do czytelnicy akt sprawy III RC 572/12/P oraz III RC 816/10/P, zatem zarzuty apelacji dotyczące zwłoki sądu w rozpoznawaniu niniejszej sprawy nie pozostają w związku z roszczeniem powoda. Tylko ubocznie wypada zauważyć, iż pozew wpłynął do Sądu Okręgowego w Krakowie w dniu 3 grudnia 2012 r., ale posiadał braki formalne, które były usuwane pismem M. P. z 7 stycznia 2013 r.; powód złożył w dniu 15 lutego 2013 r. oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, uzupełniające wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, wniosek ten został uwzględniony przez Sąd w dniu 18 marca 2013 r. i wtedy wyznaczono termin rozprawy na dzień 1 lipca 2013 r., a w dniu 19 kwietnia 2013 r. powód domagał się ustanowienia pełnomocnika z urzędu, który to wniosek został uwzględniony postanowieniem z dnia 17 maja 2013 r. Nie można więc zarzucić Sądowi pierwszej instancji, że nie podejmował czynności w sprawie od grudnia 2012 r. do lipca 2013 r.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1150) i § 6 pkt 7 oraz § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 461), zasądając od powoda jako przegrywającego sprawę na rzecz strony pozwanej kwotę 5400 zł, obejmującą koszty zastępstwa procesowego Skarbu Państwa, wykonywanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i § 6 pkt 7 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 i § 2 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 490) orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.